

POSTANOWIENIE

Dnia 5 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania J.C.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Rzeszowie
z udziałem A.B. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą F. w P.
o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 5 lutego 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Rzeszowie z dnia 29 października 2024 r., sygn. akt III AUa 806/23,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**II. zasądza od J.C. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
Oddziału w Rzeszowie kwotę 270,00 (dwieście siedemdziesiąt)
złotych, wraz z ustawowymi odsetkami
z art. 98 § 1¹ k.p.c. - tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

DS

UZASADNIENIE

Decyzją z 26 kwietnia 2023 r. (znak: [...]), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Rzeszowie, na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1, w związku z art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a, oraz art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych

(Dz.U. z 2022 r., poz. 1009, z późn. zm.), oraz na podstawie art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. stwierdził, że wnioskodawczyni J.C., jako pracownik u płatnika składek F., nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu oraz wypadkowemu od 1 września 2022 r.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 23 października 2023 r. (sygn. akt III U 341/23), wydanym w sprawie J.C., przy udziale A.B., prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą F. w P., z odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Rzeszowie, o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym: zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił, iż wnioskodawczyni J.C., jako pracownik u płatnika składek A.B., prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą F. w P., podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 1 września 2022 r. oraz zasądził od organu rentowego, na rzecz wnioskodawczyni J.C., kwotę 180 zł, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas, od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, do dnia zapłaty.

Na skutek apelacji organu rentowego, Sąd Apelacyjny w Rzeszowie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 29 października 2024 r. (sygn. akt III AUa 806/23): zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie, zasądził od wnioskodawczyni J.C., na rzecz organu rentowego kwotę 180 zł, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas, po upływie tygodnia od dnia ogłoszenia niniejszego wyroku, do dnia zapłaty oraz zasądził od wnioskodawczyni, na rzecz organu rentowego kwotę 240 zł, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od uprawomocnienia się orzeczenia, do dnia zapłaty.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie, do Sądu Najwyższego wywiodła odwołująca J.C., zaskarżając judykat w całości, zarzucając rozstrzygnięciu naruszenie szeregu przepisów prawa materialnego jak i prawa

procesowego, obszernie opisanych w skardze kasacyjnej, wnosząc o przyjęcie niniejszej skargi kasacyjnej do rozpoznania, uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i oddalenie apelacji organu rentowego w całości, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącej zwrotu kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi za okres, od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono, do dnia zapłaty.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżąca wskazała na przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c.

W pierwszej kolejności skarżąca zwróciła uwagę, że w jej przekonaniu, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, z uwagi na fakt, że Sąd Apelacyjny w Rzeszowie procedował w składzie niedopuszczalnym, z perspektywy, tak przepisów prawa krajowego, jak i zasad konstytucyjnych, gdyż wyrok został wydany w składzie jednego sędziego (uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22), co oznacza, że doszło do oczywistego naruszenia art. 379 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 15z¹⁰ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Przedmiotowa uchwała Sądu Najwyższego znajduje zastosowanie tylko w odniesieniu do orzeczeń, które zapadły po dacie jej wydania. Skarżąca wskazuje, że zaskarżony wyrok został wydany 29 października 2024 r., dlatego w jej ocenie istnieją podstawy do stwierdzenia nieważności postępowania na tej podstawie.

Ponadto, o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej świadczy także, w ocenie skarżącej, że zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie, w sposób oczywisty sprzeciwia się jednolitej wykładni prawa, prezentowanej przez Sąd Najwyższy, w przedmiocie objętym niniejszym postępowaniem, a także oparty został na widocznej na pierwszy rzut oka błędnej wykładni i niewłaściwego zastosowania prawa, tj. art. 6 k.c., art. 65 k.c., art. 83 § 1 k.c. oraz art. 22 § 1 k.p.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie dopuścił się więc, przede wszystkim rażącej i oczywistej obrazy przepisów prawa materialnego, oraz naruszenia przepisów postępowania, które mają powodować, że w sprawie występuje stan „oczywistej zasadności”.

W odpowiedzi na wywiedzioną skargę kasacyjną, organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w przypadku jej przyjęcia do rozpoznania, oddalenie skargi kasacyjnej w całości oraz zasądzenie od wnioskodawczyni, na rzecz organu rentowego, kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wywiedziona w niniejszej sprawie nie kwalifikuje się do dalszego przyjęcia i jej merytorycznego rozpoznania.

Podkreślić należy, że skarga kasacyjna podlega badaniu (na etapie przedsądu) w zakresie spełnienia przez nią warunków formalnych. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie zostało wydane w

warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym bowiem razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a jego zadaniem nie jest przecież dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

Formułując wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania strona skarżąca wskazała, że jest ona oczywiście uzasadniona oraz w sprawie mamy do czynienia z nieważnością postępowania – przywołano więc przesłankę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 3 i pkt 4 k.p.c.

Należy przypomnieć, że z ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że strona skarżąca musi wskazać, w czym (w jej ocenie) wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Strona skarżąca powinna więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126 i z 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto, przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Takiej okoliczności strona skarżąca jednak nie wykazała. Wbrew stanowisku strony skarżącej w sprawie nie mamy do czynienia z widocznym „na pierwszy rzut oka” naruszeniem wskazywanych przepisów art. 6 k.c., art. 65 k.c., art. 83 § 1 k.c. czy art. 22 § 1 k.p. Uzasadnienie wniosku w tym zakresie stanowi w zasadzie polemikę z ustaleniami dokonanymi

przez sądy powszechne. Pamiętać jednak należy, że zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Związanie to wyklucza nie tylko przeprowadzenie w jakimkolwiek zakresie dowodów, lecz także badanie czy sąd drugiej instancji nie przekroczył granic swobodnej ich oceny. Z tego punktu widzenia każdy zarzut skargi kasacyjnej, nawet zarzucający naruszenia przepisów prawa materialnego, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c., jest *a limine* niedopuszczalny. Sąd Najwyższy nie pełni bowiem roli trzeciej instancji sądowej, a skarga kasacyjna nie może być wykorzystywana jako instrument pozwalający na kwestionowanie niesatysfakcjonującego stronę rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji. Polemika z ustaleniami poczynionymi zarówno przez sąd pierwszej, jak i drugiej instancji, stanowi więc próbę obejścia zakazu ustalonego w art. 398³ § 3 k.p.c.

Nie mamy także w niniejszej sprawie do czynienia z nieważnością postępowania, której strona skarżąca upatruje w oczywistym – jej zdaniem – naruszeniu art. 379 pkt 4 k.p.c., poprzez wydanie wyroku w składzie jednego sędziego. Stanowisko to jest jednak błędne. Przywoływana przez stronę skarżącą uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22 dotyczyła bowiem rozpoznania sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego, ukształtowanym na podstawie art. 15z¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2095 ze zm.) – w sytuacji, kiedy art. 367 § 3 k.p.c. wskazywał, że rozpoznanie sprawy następuje w składzie trzech sędziów zawodowych. Jednak w dacie orzekania przez Sąd Apelacyjny (29 października 2024 r.), co zauważyła także strona skarżąca, nie obowiązywał już art. 367 § 3 k.p.c., a skład sądu odwoławczego wyznaczał art. 367¹ § 1-3 k.p.c. Skoro z tego ostatniego przepisu wynika, że Sąd odwoławczy w niniejszej sprawie powinien orzekać w składzie jednego sędziego, to rozpoznanie przedmiotowej sprawy przez Sąd Apelacyjny w

takim właśnie składzie nie może być wadą (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 14 maja 2025 r., III PSKP 47/24, Legalis nr 3217094).

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania orzeczono po myśli art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c., w kwocie ustalonej na podstawie § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2023 r., poz. 1935 ze zm.), a w zakresie odsetek art. 98 § 1¹ k.p.c.

DS.

[SOP]